"බෞද්ධ සූත්‍ර ධර්මාගත සමකාලීන දර්ශන වාදයන්හි දැක්වෙන ඥාන මාර්ග"

තාඋල විමලරතන හිමි - ත්‍රිපිටකවේදී උපාධි අපේක්ෂක

බුද්ධ කාලීන දර්ශනවාද කවර පදනමක් මත විග්‍රහකර තිබේද යන්න විමසා බැලිය යුතුය. මෙහිදී ඔවුන් ලෝකය හා සත්වයා පිළිබඳව සිතූ හැටි හා ඔවුන්ගේ චින්තනයන්ට පදනම් වූ කරුණු පිළිබඳව බෞද්ධ මූල සූත්‍ර ඇසුරෙන් කෙටි විවරණයක් කර බලමු.

දීඝනිකාය, බ්‍රහ්මජාල සූත්‍රය, මජ්ඣිම නිකාය - සන්දක, සංගාරව සූත්‍ර වැනි සූත්‍ර තුළ බුද්ධකාලීන දාර්ශනික ක්ෂෙත්‍රය පිළිබඳ පැහැදිලි විග්‍රහයක් දක්නට ලැබෙයි. සාමූහිකව එම සූත්‍ර සියල්ලම ගත්විට බුද්ධ කාලීන චින්තකයන් ලෝකය හා පුද්ගල ස්වභාවය පිළිබඳ දැනුම් ලබාගත් ඥාණ මාර්ග තුනක් ගැන සඳහන් වෙයි. එනම් :-

i. ශ්‍රැති
ii. තර්ක
iii. යෝගි ප්‍රත්‍යක්ෂය යනුවෙනි.

i ශ්‍රැති :-

පරම්පරාවෙන් අසා දැනගත් දෙය ශ්‍රැති වශයෙන් ගැනේ. අනුස්සව යනුද මෙයටම නමකි. ශ්‍රැතියෙන් කරුණු දැක්වීමේදී එම චින්තකයා තමන් කරුණු ගැන වගකීමක් නැත. බුදුන් වහන්සේ කාලාම සූත්‍රයේදී 'මා අනුස්සවෙන' යනුවෙන් යමක් ඇසූ පමණින් නොපිළිගත යුතු යැයි පෙන්වා දී ඇත. විවිධ චින්තකයන් විසින් කරන ලද දේශනා ඒ අයුරින්ම වෙනස් නොකොට පාරම්පරිකව පවත්වාගෙන එන ශුද්ධ වූ පාඨ සමූහයක් ලෙස ශ්‍රැතිය හැඳින්වෙයි.

මජ්ඣිමනිකාය සංගාරව සූත්‍රයේ දී 'සෙය්‍යථාපි තෙවිජ්ජ බ්‍රාහ්මණා අනුස්සවිකා' යනුවෙන් ඔවුන් ශ්‍රැතියම ප්‍රමාණ කොටගෙන සිටි පිරිසක් බව පෙනේ. කාලාම සූත්‍රයේ දැක්වෙන කරුණු දහය අතුරෙන් :-

i අනුස්සව
ii පරම්පරාව
iii පිටක සම්පදාන
iv ඉති කිර
v සමණෝ නො ගරු

යන ඥාණ මාර්ග පහම පිටස්තර ඥාණ මාර්ග වේ. මේවා ශ්‍රැතියෙන් දැනගත් ඥාණ මාර්ග ලෙස සැලකේ.

ii තර්ක :-

හුදු ශුද්ධ තර්ක අනුව දැනුම් ලැබූ ඥාණ මාර්ග අනුව කරන ලද ප්‍රකාශ තක්කී වීමංසී යනුවෙන් හැඳින්වෙයි.

'තක්කීවීමංසානුචරිතං සයං පටිභානං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා තර්කග්‍රහිව විවේකී චින්තනය මෙහෙය වීමෙන් ලබාගත් දැනුම අනුව ලෝකය හා සත්වයා පිළිබඳව කරන ලද ප්‍රකාශ මෙයින් හැඳින්වේ.

'සන්ති භාරද්වාජ එකෙ සමණ බ්‍රාහ්මණා තක්කීවීමංසා යන්නෙන් මොවුන්ගේ දර්ශනයට පදනම් වූයේ හුදු ශුද්ධ තර්කයම බව පැහැදිලි වෙයි. කාලාම සූත්‍රයේ දැක්වෙන දෘෂ්ටිවාද දහය අතුරෙන් තර්කයම පිළිබඳව දැක්වෙන කරුණු හතරක් වෙයි. එනම් :-

i. තක්ක හේතු
ii නය හේතු
iii. ආකාර පරිවිතක්ක
iv. දිට්ඨි නිජ්ඣා නක්ඛන්ති.

යනුවෙනි.

iii. යෝගි ප්‍රත්‍යක්ෂය

යෝගී ප්‍රත්‍යක්ෂය යනු තමන් දැනගෙනම කීමයි. කිසියම් ආකාරයක භාවනාමය ආභාසයක යෙදීමෙන් චිත්ත සමාධියක් ලබා ඒ අනුව කරන ලද ප්‍රකාශ යෝගී ප්‍රත්‍යක්ෂයයි බ්‍රහමජාල සූත්‍රයේදී අනුභූතියට අනුව කරන ලද ප්‍රකාශ උතුම් බව දේශනා කොට ඇත්තේ මෙසේය.

පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකත්වා වැනි වචනවලින් පෙර නොඇසූ දෙයක් තමාගේම විශිෂ්ඨ ඥානයෙන් අවබෝධ කළ බව දක්වා ඇත. තමා මනසින් බලා තමන්ම ඔප්පු කිරීම ප්‍රත්‍යක්ෂයයි. තමාටම විශේෂ වූ දැනුම පදනම් කරගත් සැණ මාර්ගය යෝගි ප්‍රත්‍යක්ෂ යයි. යෝගි ප්‍රත්‍යක්ෂය බටහිර උගතුන් දක්වන්නේ "අතීන්ද්‍රිය ප්‍රත්‍යක්ෂය" යනුවෙනි. කිසියම් චිත්ත සමාධියක් ස්පර්ශ කිරීමෙන් ලබන දැනුමයි තමා විසින්ම " අවබෝධ කරගනී යන්නෙහි පුළුල් අර්ථයක් ඇත. මේ තුළ අතීන්ද්‍රිය ප්‍රත්‍යක්ෂය. හා ඉන්ද්‍රිය ප්‍රත්‍යක්ෂය යන දෙකම අන්තර්ගතව ඇත. මේ දෙකම එකක් කොට සලකා බටහිර උගතුන් පවසන්නේ "අනුභූතිවාදය" යනුවෙනි. එය ලෝකය හා සත්වයා පිළිබඳ ආනුභවිකව කරන ප්‍රකාශයයි.

සාමාන්‍ය පෘථග්ජන මනුෂ්‍යකු ඥාණය ලබන මාර්ග දෙකකි.

i ප්‍රත්‍යක්ෂ ඥානය
ii අනුමාන ඥානය. වශයෙනි.

i. ප්‍රත්‍යක්ෂ ඥාණය

ඇස, කන, නාසය ආදි ශාරීරික ඉන්ද්‍රියයන්ගෙන් සත්‍යයයි ලබන ඥානය ප්‍රත්‍යක්ෂ ඥානය වෙයි.
ඉන්ද්‍රියයන්ගෙන් ලබා ගන්නා සත්‍ය ඥානය අනුව ඔහුගේ ඥානය වැඩි දියුණු වෙයි.

ii අනුමාන ඥානය

යමක් පිළිබඳව අනුමානයෙන් ඇතිකර ගන්නා ඥානය අනුමාන ඥානයයි. ඈත නගින දුමක් දැක එහි ගින්නක් ඇතැයි අනුමාන කිරීම වැනිය.

මෙසේ මිනිසා ලබන ඥාන මාර්ග දෙක හැරුණු විට ශාස්තෲන් වැනි අයට සුවිශේෂ ඥාන පහළ වූයේ කෙසේද යනු ප්‍රශ්නයකි. බ්‍රහ්මජාල සූත්‍රයෙන් මේ පිළිබඳව පැහැදිලි කර ඇත.

සමහරුන් යෝගි ප්‍රත්‍යක්ෂය අනුව චිත්ත සමාධිය ලබා ධ්‍යාන අනුව ලැබූ ඥානය ඔවුන් කරන ලද ප්‍රකාශවලට පදනම් වී ඇත.

සමහරුන් තර්කය හා විමසීමත් අනුව දැනුම ලබා ඒ හේතුවෙන් ලැබූ දැනුම (වැටහීම) ඔවුන්ගේ ප්‍රකාශවලට පදනම් වී ඇත.

මෙසේ ත්‍රිපිටකාගත සූත්‍ර ධර්මගත බුද්ධකාලීන දර්ශන වාදයන් හා ඥානමාර්ග බුදුරදුන්ගේ විග්‍රහ අනුසාරයෙන් හඳුනා ගත හැකිය.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ :-

i දීඝ නිකාය i (බුද්ධ ජයන්ති මුද්‍රණය)
බ්‍රහ්මජාල සූත්‍රය
ii මජ්ඣිම නිකාය ii (බුද්ධ ජයන්ති මුද්‍රණය)
සන්දක - සංගාරව සූත්‍ර
iii න්‍යායබින්දුව සුමනසාර ව්‍යාඛ්‍යාව
iv අංගුත්තර නිකාය i (බුද්ධ ජයන්ති මුද්‍රණය)
කාලාම සූත්‍රය